

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ БАНКІВ УКРАЇНИ

В сучасних умовах роль кредитних операцій у функціонуванні суспільного виробництва є надзвичайно великою. Без достатньо розвинутої кредитної системи ринкова економіка не здатна ефективно розвиватися. Роль кредиту полягає і в тому, що він допомагає подолати протиріччя між необхідністю вільного переміщення капіталу з однієї сфери в іншу.

Правильна організація банківського кредитування, розробка ефективної та гнучкої системи управління кредитними операціями, належне забезпечення його оперативною та вірогідною обліковою інформацією є основою фінансової стабільності й ринкової стійкості банків. В умовах негативного впливу наслідків світової фінансової кризи особливої актуальності набуває формування оптимального кредитного портфеля банку з метою підвищення ефективності його діяльності шляхом впровадження відповідної кредитної політики.

Надання кредитів та проведення кредитної політики є найпоширенішою операцією банків. Кредитні операції надають банкам основну частину доходу. Однак аналіз ситуації, що склалася у банківській сфері, свідчить, що іноді банки зазнають фінансового краху в зв'язку з надзвичайно ризиковою кредитною політикою.

Сукупність кредитних операцій, проведених банком прийнято вважати кредитним портфелем. У структурі банківських активів кредити становлять близько 50–60 % і забезпечують 2/3 усіх доходів.

Кредитні операції банків є найбільш дохідними, але разом з тим і найризикованішими.

Сучасна кредитна діяльність банків України має таку основну негативну характеристику, як підвищений ризик, що породжений такими факторами:

- неконтрольована інтенсивність капіталізації виробничих відносин, яка спричинила негативні соціально-економічні наслідки;
- недостатня структурованість кредитного і фінансового ринків (основна маса кредитних організацій – це структури, які не змогли визначити власну професійну орієнтацію);
- загострення кризи платоспроможності виробничих підприємств та організацій – стратегічних клієнтів і позичальників банків;
- відсутність інституціональних та фінансових умов іпотечного кредитування фізичних і юридичних осіб, що стримує активність стратегічних та фінансових інвесторів, які не виявляють інтересу до акцій «безземельних» підприємств;
- брак практичного досвіду й професійної підготовки спеціалістів для роботи в умовах ринкової конкуренції;
- застаріла нормативно-законодавча база, необхідна для регулювання [1, с. 72].

Зовнішні способи зниження кредитного ризику щодо позичальника свідчать про те, що банк прагне до перерозподілу ризику шляхом перекаднення частини ризику на інших суб'єктів. До зовнішніх відносяться способи забезпечення повернення кредиту. Внутрішні способи зниження ступеня ризику досить різноманітні й реалізуються адекватними внутрішньобанківськими засобами менеджменту та маркетингу.

Якість кредитного портфеля суттєво впливає на рівень ризикованості та надійності банку, тому саме кредитна діяльність підлягає регулюванню з боку органів нагляду. Вимірювання, мінімізація та контроль за рівнем кредитного ризику – одне з найскладніших завдань менеджменту банку у процесі формування кредитного портфеля.

Для банківської діяльності важливим є не уникнення ризику взагалі, а його передбачення та зниження до мінімального рівня, тобто оптимізаційне управління. Під ризиком розуміють загрозу втрати банком частини своїх ресурсів, недоотримання доходів або спричинення додаткових витрат у результаті здійснення певних фінансових операцій [2, с. 38].

Кредитна діяльність банків України досить багатогранна і включає різні форми та види позичок, наданих юридичним або фізичним особам. В процесі управління кредитною діяльністю

банку об'єктами є не лише кожна окрема кредитна операція, а й сукупність усіх наданих банком кредитів з їх взаємовпливом і взаємозалежністю, тобто кредитний портфель.

Якість кредитного портфеля суттєво впливає на рівень ризикованості та надійності банку, тому саме кредитна діяльність підлягає регулюванню з боку органів нагляду. Вимірювання, мінімізація та контроль за рівнем кредитного ризику – одне з найскладніших завдань менеджменту банку в процесі формування кредитного портфеля [3, с. 92].

Будь-яке рішення щодо здійснення кредитної операції має ґрунтуватись на результатах аналізу співвідношення очікуваного доходу та ризику.

Отже, можна запропонувати такі заходи, спрямовані на вдосконалення управління кредитним портфелем банків України:

- 1) при кредитуванні доцільно застосовувати системний підхід до управління ризиками;
- 2) при здійсненні диверсифікації як одного із головних і універсальних методів управління кредитним ризиком, на наш погляд, необхідно поєднувати кредитування позичальників із різних галузей та внутрішньорегіональне розосередження банківської кредитної активності;
- 3) при вирішенні питання щодо проблемних кредитів варто використовувати методи оптимізації кредитного портфеля, які враховують ризик неповернення коштів;
- 4) банкам в Україні потрібно створити принципово нову міжбанківську інформаційну систему (систему «карт позичальників»), яка б містила всі аспекти інформації про позичальників, що входять до групи кредитного ризику, але мають бажання отримати кредит.

Список використаних джерел:

1. Жукова Н.К. Сучасний стан та проблеми управління кредитним портфелем комерційних банків / Н.К. Жукова, Н.В. Зражевська // Економічний часопис-XXI. – 2013. – № 2(1). – С. 70–72.
2. Гавчук І. Формування кредитного портфеля комерційного банку / І. Гавчук, М. Марич [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/gavchuk-is-marich-mg-formuvannyakreditnogo-portfelya-komertsijnogo-banku>.
3. Гергель А. Напрями аналізу якості кредитного портфеля банку / А. Гергель // Управління розвитком. – Х. : ХНЕУ ім. Семена Кузнеця, 2014. – С. 92–94.